RAADSVOORSTEL

gemeente opmeer

Postregistratienummer	20.0030891

Onderwerp	Voorstel tot vaststellen aanpak Klimaatadaptatie
Sector	Grondgebiedzaken
Portefeuillehouder	R.M. Wiersma-De Faria
Steller	M.C. Blom

Inleiding

Het klimaat verandert wereldwijd. Het wordt gemiddeld warmer. De effecten zijn ook in ons land al merkbaar. Lange periodes van droogte wisselen af met korte, hevige neerslag. We krijgen vaker met hittegolven te maken. Daar bovenop neemt het risico op overstromingen toe. Deze effecten leiden op termijn tot mogelijk grote, negatieve gevolgen voor de leefbaarheid. Maatregelen zijn nodig om veilig en comfortabel te kunnen blijven wonen, werken en recreëren. Ook in de regio Westfriesland. En dus ook in de gemeente Opmeer.
Het Rijk zag deze noodzaak ook en heeft in 2017 het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) uitgebracht, als toevoeging op het Nationaal Deltaprogramma. In het DPRA staan twee hoofddoelen:

1. Nederland moet in 2050 helemaal klimaatbestendig en waterrobuust zijn ingericht ten aanzien van de thema's wateroverlast, hittestress, droogte en gevolgen van overstromingen;
2. Als tussendoel moet klimaatadaptief handelen uiterlijk in 2020 in beleid en uitvoering zijn verankerd.

In de Structuurschets Westfriesland (2016) maakten de Westfriese gemeenten al duidelijk dat ze klimaatadaptatie als een gezamenlijke opgave zien. Intussen is het onderwerp ook opgenomen in het Pact 7.1.
Na het klimaatevent Westfriesland (juli 2018) zijn we met de zes andere Westfriese gemeenten, het Hoogheemraadschap (HHNK), de omgevingsdienst (ODNHN) en andere stakeholders aan de slag gegaan om het tussendoel te kunnen realiseren. Met elkaar vormen de stakeholders een brede afspiegeling van de maatschappij. Vanuit hun achtergrond leverden zij waardevolle input.

Het tussendoel bereiken (overigens accepteert de Deltacommissaris enige uitloop op het oorspronkelijke jaar 2020 vanwege de situatie rond COVID-19) deden we op basis van een gezamenlijk opgesteld regionaal plan van aanpak, waarin we gebruik maakten van de stappen *weten, willen en werken* uit het DPRA. We kochten begeleiding en expertise in bij een adviesbureau.
In de eerste stap *'weten'* analyseerden we ons gebied op mogelijke klimaatkwetsbaarheden, ook wel de *klimaatstresstest* genoemd.
In de tweede stap *'willen'* voerden we diverse gesprekken met stakeholders. Belangrijke thema's in deze gesprekken waren:
a) prioriteren op basis van risico's,
b) het aanhaken bij maatschappelijke thema's,
c) eenduidigheid in de aanpak,
d) de rol van inwoners, bedrijven en instellingen en e) organisatie.
De gesprekken resulteerden in drie mogelijke ambitieniveaus met bijbehorende strategieën.
Niveau A houdt in dat geen extra maatregelen genomen worden, in regen uitgedrukt: er kan 50 mm in een uur zonder problemen geborgen worden.
Niveau B houdt in dat het zelfde beschermingsniveau als nu gehandhaafd wordt, in regen uitgedrukt: er kan 60 mm in een uur zonder problemen geborgen worden.
Niveau C houdt in dat we meer rekening houden met grote buien, in regen uitgedrukt: er kan 70 mm in een uur zonder problemen geborgen worden.
Tezamen wordt dit ook wel de *risicodialoog* genoemd.

De Westfriese colleges hebben zich unaniem uitgesproken voor één ambitieniveau. Daarmee zijn we op een belangrijk punt in het proces gekomen. Het is nu aan u om een besluit te nemen over ambitie en bijbehorende strategie.
De volgende stap *'werken'* is het daadwerkelijk uitvoeren van activiteiten voor een klimaatbestendige inrichting. Uw besluit is bepalend voor de koers die in de komende jaren wordt gevolgd.

Beslispunten

1. Klimaatambitie B met de bijbehorende adaptatiestrategie vast te stellen

Beoogd effect

In Westfriesland kunnen we op een veilige en comfortabele manier blijven wonen, werken en recreëren. De (rest)risico's van de gevolgen klimaatverandering zijn aanvaardbaar.

Argumenten

1.1 Ambitie B is gericht op gelijk houden van het beschermingsniveau
Met een keuze voor ambitie B zullen inwoners en bedrijven in 2050 ondanks klimaatverandering even vaak hinder of schade ervaren als nu. Zo 'boeren we niet achteruit'. Bij ambitie A wordt maar beperkt gereageerd op de gevolgen van klimaatverandering. Daardoor neemt het beschermingsniveau af. Ambitie C levert een hoger beschermingsniveau op, maar dat brengt aanzienlijke inspanningen van zowel gemeente als inwoners en bedrijven met zich mee. Ook staat de haalbaarheid van

ambitie C in gebieden met veel ruimteclaims onder druk.

1.2 *Ambitie B biedt de meest gunstige verhouding tussen maatschappelijke kosten en baten*
Klimaatadaptatie brengt onvermijdelijk kosten met zich mee, maar levert ook baten op. Het gaat erom hierin de meest gunstige balans te vinden. Kosten hangen rechtstreeks samen met maatregelen, onderzoeken en dergelijke die aan de 'voorkant' worden uitgevoerd. Baten komen aan de 'achterkant' tot uiting, dus na het treffen van maatregelen. De belangrijkste maatschappelijke baat is natuurlijk de beoogde klimaatbestendigheid. Tegelijk ontstaat ook meerwaarde in de vorm van een groenere en aantrekkelijke leefomgeving. Ambitie B levert een aanzienlijk groenere leefomgeving op. Dat betekent een flinke meerwaarde. Bij ambitie A is de toegevoegde waarde voor de leefomgeving gering. Bij ambitie C stijgt deze zelfs nog boven ambitie B uit. Om de verschillen duidelijk te maken is elke strategie in de online Sway-rapportage voorzien van een visualisatie. In financieel opzicht is de belangrijkste baat de reductie van restschade als gevolg van klimaatextremen. Die is in de online Sway-rapportage uitgewerkt.

1.3 *Een gezamenlijke keuze versterkt de mogelijkheden voor afstemming in de uitvoering*
Elk college in Westfriesland stelt de raad voor te besluiten ambitie B vast te stellen. De uitvoeringsagenda, op te stellen na het raadsbesluit per gemeente, bevat een regionaal deel plus een deel per gemeente. Naast concrete maatregelen in straten, wijken en buurten omvat de uitvoeringsagenda activiteiten als o.a. onderzoeken, communicatie en subsidie-trajecten. Bij een gelijke ambitie is er veel overlap in deze activiteiten. Daardoor ontstaan er meer mogelijkheden voor gezamenlijke aanpak.

Kanttekeningen

De strategieën zijn ontwikkeld op basis van de huidige verwachtingen ten aanzien van klimaatverandering en de nu beschikbare kennis van het gebied. De klimaatscenario's worden periodiek geactualiseerd. En de beschikbare kennis van het gebied ontwikkelt zich in de tijd. Het DPRA gaat daarom uit van een periodieke herijking. Elke vijf á zes jaar wordt het proces opnieuw doorlopen. In de klimaatstresstest kunnen de op dat moment actuele klimaatscenario's worden meegenomen, evenals resultaten van uitgevoerde onderzoeken en maatregelen.
Een keuze voor een ambitie en strategie betekent dat gemeenten in Westfriesland de komende jaren de eerste concrete stappen kunnen zetten op weg naar een klimaatbestendige inrichting in 2050. Onderweg zijn er bijstuurmomenten.

Financiën

Hoe hoog de kosten voor klimaatadaptatie uiteindelijk uitvallen is onzeker. De gekozen strategie wordt uitgewerkt in concrete uitvoeringsmaatregelen en op basis daarvan worden de kosten van maatregelen in beeld gebracht. Bepalende factoren - naast de keuze voor een ambitie – zijn onder andere:

De keuze voor een maatregeltype in de praktijk
Bij het bepalen van de kosten voor wateroverlast is gewerkt volgens het principe 'eerst groen, dan grijs'. Dat is niet voor niets. Groene maatregelen zijn namelijk relatief goedkoop en bieden meerwaarde voor het tegengaan van hitte en droogte. Met als extra opbrengst een toename in

biodiversiteit. Maar soms zijn de mogelijkheden voor groene maatregelen beperkt. Meer focus op 'grijze' maatregelen betekent dat de kosten hoger zullen uitvallen.

De mate van integraal programmeren
Een gemiddelde straat, buurt of wijk is eens per 30 jaar 'aan de beurt' voor grootschalige aanpak. Dat is het moment om mee te koppelen en de inrichting klimaatbestendig te maken. Als klimaatbestendigheid op andere momenten wordt ingebouwd heeft dat een kostenverhogende werking.
Resultaten van onderzoeken
Tijdens het proces bleek dat sommige onderwerpen nader onderzocht moeten worden om inzicht te krijgen in risico's. Bijvoorbeeld de aantasting van houten paalfunderingen in relatie tot de grondwaterstand. De uitkomsten van die onderzoeken zijn mogelijk van invloed op de inschatting van risico's en daarmee op de kosten.

Slagen in het verwerven van subsidies
In de komende jaren zijn subsidies beschikbaar vanuit het Rijk (Impulsregeling), de Provincie en Europa (LIFE).

Uit de klimaatstresstest en risicodialogen kwamen risico's op wateroverlast het sterkst naar voren. Deze risico's bepalen naar verwachting een groot deel van de kosten. Daarbij biedt juist de aanpak van wateroverlast tegelijkertijd oplossingen voor hittestress en droogte, door vergroening van de omgeving. Daarom is het thema *wateroverlast* gebruikt voor het maken van een indicatieve berekening van maatregelkosten. De resultaten per gemeente zijn opgenomen in de rapportage over de strategie.

Uitvoering

Als u instemt met het advies werken we de uitvoeringsagenda uit voor de komende jaren. Die bestaat uit een gezamenlijk deel en een lokaal deel per gemeente. Gelukkig hoeven we de maatregelen in de uitvoeringsagenda niet op stel en sprong uit te voeren. Hiervoor hebben we tot 2050 de tijd. Bovendien zijn ze niet in beton gegoten. Dat biedt gelegenheid om slim om te gaan met de opgaven. Door tijdig en goed met andere partijen af te stemmen kunnen verschillende opgaven worden gecombineerd. Zodat een gebied in de openbare ruimte maar één keer op de schop hoeft. Het Deltaplan noemt dit 'meekoppelkansen benutten'.
In 2026 start het proces opnieuw met het uitvoeren van de stresstest. Die moet het effect van uitgevoerde maatregelen in beeld brengen. En maakt inzichtelijk wat de actuele klimaatscenario's betekenen voor de kwetsbaarheid van het gebied.

Communicatie

Uw besluit heeft impact op inwoners, bedrijven en instellingen. Lokaal, regionaal en bovenregionaal (Noorderkwartier; dit is het deel van Noord-Holland boven het Noordzeekanaal) wordt daarom gewerkt aan verschillende vormen van communicatie. De uitingen zijn momenteel gericht op bewustwording. Afhankelijk van uw besluit gaan de uitingen zich ook richten op gedragsverandering.

Voor de stakeholders met wie we in het proces al om tafel hebben gezeten verzorgen we nieuwsbrieven.

Bijlagen

1. Multimediaverslag
2. Rapportage stresstest (PDF; link naar online Sway-rapportage klik hier)
3. Rapportage strategie (PDf; link naar online Sway-rapportage klik hier)
4. Overzicht kenmerken strategieën Klimaatadaptatie Westfriesland

Het college van burgemeester en wethouders

Datum: 19 januari 2021

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Opmeer,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 19 januari 2021;

gelet op de behandeling in de Commissie Ruimte van 2 februari 2021;

besluit:

1. klimaatambitie B met de bijbehorende adaptatiestrategie vast te stellen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 18 februari 2021.

waarnemend voorzitter
N.J.J.M. Bosch

griffier
M. Versteeg